

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Енчо Герганов,

Департамент по когнитивна наука и психология,

Нов български университет

за дисертационния труд **СТИЛОВИ И МОТИВАЦИОННИ АСПЕКТИ НА
УЧЕНОТО В КОНТЕКСТА НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ**

на Диана Начева, докторант в Института за изследване на населението и човека към БАН. Трудът е представен за защита с цел получаване на образователната и научна степен “доктор” по специалност психология.

През последните 30-40 години не стихва интересът на учените към стиловете на учене, мотивацията за постижения и личностовите типове в контекста на академичните постижения. Предлагат се различни теоретични модели, които включват важни теоретични конструкти и предсказват съществени закономерности във връзката между тях и академичните постижения. Дисертационното изследване на Диана Начева е посветено тъкмо на тази проблематика. За разлика от множеството предишни изследвания Диана си е поставила амбициозната задача да разработи теоретичен модел, който обхваща в единни теоретични рамки тези конструкти, и да направи опит да верифицира някои следствия от него. Още тук ще подчертая, че тя успешно се е справила с тази задача. След като прави широкообхватен преглед на изследванията по проблемите, свързани със стиловете на учене, мотивацията за постижения и личностовите типове по Юнг, операционализирани в модела на Майерс&Бригс, тя предлага теоретичен модел, включващ основните конструкти в тези три области. Моделът е много добре обоснован логически и позволява съдържателна операционализация на конструктите, а оттам и на експерименталната верификация на същностни следствия-хипотези.

Когато разглежда всяка една от тези три проблемни области, Диана изтъква водещите идеи и изяснява основните теоретични конструкти. В раздела за стиловете на учене тя посочва перспективите към категоризацията на конструкта стил на учене, същностните му характеристики, необходими за изясняване на психологическото му съдържание, както и континуалната структура на семействата стилове на учене.

Специално внимание отделя на трислойния модел на Къри, който отразява най-добре и пълно организацията на съвременните теории за стила на учене. В раздела за мотивацията тя представя водещите идеи за мотивацията за постижения изобщо и мотивацията за академични постижения, по-специално. Във връзка с това разглежда и теориите за атрибуциите. Много добре изяснява специфичните разлики между външна и вътрешна мотивация и отношението им към академичната мотивация. Всички въпроси се разглеждат както на теоретично равнище, така и в контекста на експериментални данни, потвърждаващи едни или други влияния на двата вида мотивация върху академичните постижения. Тези раздели са включени в първа глава, в края на която са представени данни за връзките на стиловете за учене и академичните постижения; външната и вътрешната мотивация и академичните постижения; личностовите типове по Майерс&Бригс и академичните постижения. Разгледаните теоретични модели и експериментални данни са интегрирани в собствен теоретичен модел на стиловете на учене, обхващащ личностни детерминанти, мотивация за постижения и академични постижения (Фиг. 7, стр. 62).

Целите, изследователските задачи и хипотезите са дадени в началото на втора глава. Основната цел на докторантката е “да потърси взаимовръзки между стила на ученето, мотивацията за постижения и академичната мотивация, както и самостоятелното и интерактивното влияние на двата типа мотивация върху успеха на студентите” (стр. 63). За да постигне тази цел, Диана формулира 6 изследователски задачи и 8 хипотези, които подлага на експериментална проверка. Тя извежда целите, задачите и хипотезите от теоретичните рамки на своя общ модел на стиловете и мотивационни аспекти на ученето. Наред с това ги обвързва с личностовите профили според модела на Майерс&Бригс за 16-те личностови типа. Кратко, но с голяма информационна плътност и теоретична съдържателност описва богатия спектър от инструменти за измерване на адекватни променливи, които използва в експерименталното си изследване. Тя посочва не само конструктната валидност на инструментите, но и основните им психометрични параметри, като надеждност, вътрешна съгласуваност по алфа на Кронбах, информативност и кохерентност на айтемите и др.

В последната, трета глава са представени в много добра и прегледна структура резултатите от мащабното експериментално изследване с 367 участници, които са

тестувани с няколко инструмента, позволяващи да се разкрият личностови профили по десетина дименсии. Диана проверява формулираните хипотези с различни математико-статистически методи, като корелационен и регресионен анализ, дисперсионен анализ, методите на медиаторно-модераторния подход и др. Резултатите от тези анализи са илюстрирани с информативни графики, диаграми и таблици, на които релефно се откроява информацията, отнасяща се към конкретните задачи и хипотези. Тези резултати са обобщени точно в контекста на проверката на поставените цели, задачи и хипотези. Използваната мощна изследователска технология засилва убедителността на обобщенията и изводите. Като резултат от цялостното си изследвания Диана потвърждава по-голямата част от очакванията, произтичащи от теоретичния ѝ модел.

В дисертационното си изследване Диана е показала отлична методологическа и методическа подготовка (образователните аспекти на степента доктор) и е постигнала резултати, които имат определен приносен характер към научната област на стиловете за учене, мотивацията за постижения и академичния успех (научните аспекти на степента доктор).

Оценката ми за дисертационното изследване е отлична и убедено ще гласувам да се даде образователната и научна степен доктор на Диана Начева.

София, 27 юли 2011 г.

Подпис:

/Проф. д-р Енчо Герганов/